

דיני חג השבועות שהל במוצאי שבת

בהמשך למדריכי ההלכה שיצאו לאור על ידינו לקראת החגים בשנים האחרונות, ובאשר חג-השבועות חל בשנה זו במוצאי-שבת, הבאנו להלן מספר הלכות הנוגעות לקביעות זו. בברכת קבלת התורה בשמחה ובפנימיות!

'מוקד הלכה' שע"י בי"ד רבני חב"ד   **מכון 'הבינני' בפיקוח בי"ד רבני חב"ד**

תספורת בערב שבת

- א. מותר ומצוה להסתפר בערב שבת לכבוד חג השבועות, אף שבקביעות שנה זו הוא בתוך ג' ימי הגבלה¹, וזאת "כדי שלא יכנס לרגל כשהוא מנוול"².
- ב. לכתחילה יש להסתפר ביום שישי³ ולא בליל שישי, ובאם אי-אפשר לו מאיזושהי סיבה ניתן להקדים התספורת אף לליל שישי⁴.

הכנות להג מערב-שבת

- ג. יש לסדר מערב-שבת את שעון השבת לימי השבת והחג בהתאם למצטרך, ובפרט לצורך תיקון ליל שבועות.
- ד. כמו כן, יש לזכור לסדר את הנורה במקרה ו/או להפעילו על מצב שבת, ובקביעות של שנה זו יש לסדר את הנורה למשך יומיים ולא בהכרח די בהפעלת מצב שבת הרגיל.
- ה. כיון שאסור להדליק אש חדשה ביום-טוב⁵, יש להדליק נרות גדולים מערב שבת (או להשאיר גז דלוק), על מנת שתהיה אש מצויה להדלקת הנרות במוצאי-שבת עבור יום-טוב.

1. ראה עבודת הקודש להחיד"א מורה באצבע אות רכא. שו"ת מנחת אלעזר ח"ג סי' סה. קובץ רו"ש ע' 61, ושם שכך נהג כ"ק אדמו"ר בקביעות כזו.
 2. שו"ע אדה"ז סי' תקכט ס"ב, ממועד קטן יד, א. טושו"ע סי' תקלא ס"א.
 3. ויש להקפיד שיהיה זה לאחר תפלת שחרית - ראה שו"ע אדה"ז סי' ע ס"ה במוסגר ובסי' פט ס"ח. קצות השולחן סי' יא ס"ה.
 4. אף שלכאורה אין להתיר התספורת אלא ביום שישי עצמו (ראה שו"ע אדה"ז סי' רס ס"א [ממג"א שם]: "ומצוה מן המובחר לגלח בערב שבת ממש ולא קודם לכן, כדי שיהא ניכר שעושה לכבוד השבת"), מכל מקום י"ל שאין בזה איסור למי שאי אפשר לו, ויכול לסמוך על המתירים בזה, וכפי שדנו בזה בכוכ"כ מקומות (ראה שו"ת מנחת אלעזר שם. התקשרות גל' תשכט ע' 16 ואילך. וש"ב.
 5. שו"ע אדה"ז סי' תקב ס"ג.

ו. יש לתת צדקה בערב-שבת גם עבור השבת והחג.⁶

הכנות לחג בשבת

ז. כאשר יום-טוב חל במוצאי שבת, יש להיזהר שלא להכין דבר מהשבת לחג, הואיל והדבר נחשב לזלזול בכבוד השבת,⁷ ואפילו להכין משבת ליום-טוב על ידי גוי אסור (ובמקום צורך גדול יש לשאול רב).⁸

ח. לפיכך יש להיזהר במספר פעולות העשויות להוות הכנה מהשבת לחג, כדלהלן.

ט. אין לסדר את הבית בשבת לצורך החג, וכן אין לערוך את השולחן עבור סעודת החג מבעוד יום. אכן, באם מטרת הסדר היא כדי שהבית יהיה מסודר לצורך השבת ולא רק לצורך החג - אין איסור בדבר.⁹

י. אין להדיח כלים לצורך סעודת החג מבעוד-יום¹⁰, ובאם הכלים המלוכלכים יוצרים ריח רע בבית וכיו"ב - מותר להדיחם.¹¹

יא. מאכל המוכן לאכילה והוא קפוא (כגון חלה), אף שכוונתו לאכול ממנו רק בחג, מותר להוציאו מהמקפיא בשבת, אך יש לו לעשות זאת זמן מספיק לפני כניסת החג, כדי שיהיה ניכר שאף לצורך השבת הוציא זאת.¹²

יב. אכן, כל זאת במאכלים קפואים המוכנים לאכילה, אולם מאכל קפוא שאינו מבושל - אסור להוציאו מהמקפיא בשבת על מנת שיפשיר עד למוצאי השבת ויוכל לבשלו, שכן אסור לטלטלו משום מוקצה, מאחר שאינו ראוי לאכילה לכל אדם בשבת עצמה.¹³

יג. כמו כן, לכתחילה אין להכניס בקבוקי שתיה למקרר בשבת סמוך לחג, אלא אם כן בכוונתו לשתות מהם גם בשבת.¹⁴

יד. מותר להחזיר אוכל למקרר בשבת, כיון שזהו מקומו, וכן מותר להכניס למקרר אוכל שעלול להתקלקל, למרות שאין לו עוד צורך בו בשבת אלא לצורך החג.¹⁵

טו. הרוצה לישון בשבת על מנת שיהיה לו כח להיות ער בליל שבועות, לא יאמר בפיו שזו מטרת שנתו¹⁶. ולפיכך גם לא יאמר לבני ביתו ללכת לישון בשבת כדי להכין את עצמם לליל התיקון.

6. לקוטי שיחות חכ"ח ע' 315.

7. ראה שו"ע אדה"ז סי' תקג ס"ג, וראה גם סי' תנה סי"א, ובנדו"ד - סי' תצד סי"ד.

8. ראה שו"ע אדה"ז סי' שכא ס"ו וסי' שז סי"ב.

9. שו"ע אדה"ז סי' שב ס"י.

10. לפי שו"ע אדה"ז סי' תמח ס"ד וסי' שכג ס"ו.

11. לפי שו"ע אדה"ז סי' שב סי"א. וראה גם שמירת שבת כהלכתה פי"ב ס"ב.

12. כמובן משו"ע אדה"ז סי' תק ס"כ, שכל שאינו עושה מעשה בידים והכל נעשה מעצמו - מותר לעשותו, כל עוד הוא ראוי לאוכלו בו ביום. והנה אע"פ שגם אדה"ז החמיר בסי' רנד ס"י נראה שנדון דידן דומה יותר להמבואר בסי' תק שם התיר. וראה עוד בהרחבה כפר חב"ד גל' 1663 מדור הלכות בטעמיהן. וש"נ. קובץ שערי ישיבה חי"ח ע' 265 ואילך. ואכמ"ל.

13. כמבואר בשו"ע אדה"ז במקומות שנשמנו בהערה הקודמת.

14. שמירת שבת כהלכתה פי"ב ס"י.

והמיקל בזה, להכניס בקבוקי שתייה למקרר עבור החג יש לו על מי לסמוך - עיין שו"ת שבט הקהתי ח"א סי' קנח לפי משנה ברורה סי' תרסז סק"ה.

15. ראה בהמצוין בהערה הקודמת.

16. ע"פ מגן אברהם בשם ספר חסידים, הובא בשו"ע אדה"ז רצ ס"ו. ועיין פסקי תשובות סי' תמד אות יב.

מוצאי שבת, ליל יום-טוב

טז. משיצאה השבת מותר לעשות מלאכות המותרות ביום-טוב ולעשות כל ההכנות הקשורות לחג, ובלבד שיבדיל; או שיבדיל בתפלה, באמירת "ותודיענו"¹⁷, ובאם שכח - יאמר "ברוך המבדיל בין קודש לקודש"¹⁸. וכן הנשים יאמרו "ברוך המבדיל בין קודש לקודש" לפני שמתחילות בהכנות לחג ובהדלקת-הנרות¹⁹.

יז. שכח לומר "ותודיענו" בתפילת ערבית - אינו חוזר²⁰, אך כיון שלא הבדיל, צריך להיזהר שלא לעשות מלאכה עד שיבדיל על הכוס או עד שיאמר "ברוך המבדיל בין קודש לקודש".

יח. אסור להדליק נרות יו"ט עד אחרי צאת השבת²¹ (ירושלים: 20:23. ת"א: 20:26. חיפה: 20:28. באר שבע: 20:23).

יט. המשתמשים בכוסיות זכוכית בהם מכניסים נרונים וכיו"ב לנרות שבת, מאחר שלעיתים נמצאים בהן שיירים מהנרות, וכדי להכניס נרות חדשים צריך להוציאם, יש להיזהר שלא להמיס את שיירי הנרות באמצעות מים חמים²², ולכתחילה גם אין להסתמך על כך שיוכל להוציאם באמצעות סכין וכיו"ב, כי יש המחמירים שלא לעשות זאת משום מוקצה²³ -

לכן המומלץ הוא להשתמש עבור החג בנרונים חדשים חד-פעמיים, אותם יניחו בנפרד מהפמוטות שהשתמשו בהם לשבת וכך לא להזדקק לכל זה.

כ. מדליקים את הנרות מאש קיימת ואין מכבים את הגפרור.

קידוש והבדלה

כא. סדר הקידוש הוא - יקנה"ז: יין (ברכת הגפן), קידוש ("אשר בחר בנו.."), נר ("בורא מאורי האש"), הבדלה ("המבדיל בין קודש לקודש"), זמן ("שהחיינו"). אך בדיעבד, הסדר אינו מעכב ובלבד שאמר ברכת היין לפני ברכת קידוש היום²⁴.

כב. אין מברכים על הבשמים ביום-טוב שחל במוצאי-שבת²⁵.

כג. אין מדליקים נר מיוחד לברכת "בורא מאורי האש" אלא יברך על נרות החג ברכת "בורא מאורי האש"²⁶.

17. סידור אדה"ז. ועיין בפסקי תשובות סי' תקג הע' 1, שדן בזה ובחייוב תפילת ערבית קודם עשיית מלאכה ביו"ט שחל במוצאי שבת.
18. לוח כולל חב"ד.

19. לפי שו"ע אדה"ז סי' רצט סי"ז-ח.

20. שו"ע סי' תצא ס"ב ובמשנה ברורה שם סק"ד.

ואם נזכר קודם שאמר את השם בברכת מקדש ישראל והזמנים, יש אומרים שיאמרה במקום שנזכר (וכע"ז כתב הגרא"ח נאה ביגדיל תורה ירושלים ח"ד ע' 1678), ויש אומרים שכיון שהתחיל 'ותתן לנו' לא יחזור - ראה בכ"ז נטעי גבריאל הל' יו"ט ח"ב ע' קצב ובהערות שם. והנה בחידושי צמח צדק על הש"ס ע' 34 כתב שישלים "ותודיענו" בברכת הודאה, וכנראה הכוונה שיאמרה קודם "ועל כולם". והדעת נוטה מפשטות הדברים שכן יש לנהוג למעשה. וראה מ"ש בקובץ הערות וביאורים גל' אקצה ע' 62 ואילך. ועצ"ע למעשה. ואכ"מ.

21. ויש לעורר על כך בפרט את המתקרבם ליהדות וכיו"ב שעלולים להתבלבל בכך.

22. ראה שמירת שבת כהלכתה פי"ג סמ"ט.

23. ראה שבח המועדים הל' פסח פט"ו סי"ח ממנחת יו"ט על קיצושו"ע סי' צו ס"ד לפי שו"ע אדה"ז סי' תצט סי"א. ועוד. ואף שיש שכתבו להקל בזה (ראה שמירת שבת כהלכתה שם ס"ג, ועוד) - לכתחילה יש למלאות בהם מעט מים ושמן מערב-שבת, כך שהדיסקית לא תידבק אל כוס הזכוכית ואז בחג יוכל לטלטלה אל מקום האשפה ולנערה שם משיירי החלב והדיסקית ולהחליפם בנרות חדשים - כן מובא בכמה אחרונים. אולם כאמור בפנים המומלץ להשתמש בנרונים חדשים חד-פעמיים.

24. שו"ע אדה"ז סי' תעג ס"ו. וראה בפרטיות בחקרי מנהגים (הגרא"י שי' גוראריה) ח"ה סי' יח ע' קנג בהרחבה בכל הבא לקמן.

25. ראה שו"ע אדה"ז שם. וראה לקוטי שיחות חל"א ע' 191.

26. עיין פסקי תשובות סי' תקיד סכ"ג, שדן בזה והביא מהציץ אליעזר שכתב להדליק נר מיוחד לברכה, והפוסקים שאוסרים את זה.

בעת אמירת ברכת בורא מאורי האש יש להביט על נרות החג, ואין מנהגנו לקרב נר לנר וכן אין לקרב ידיו לנר ולא יביט על ציפורני ידיו²⁷.

כד. שכח להבדיל בעת הקידוש, אם נזכר באמצע הסעודה - יבדיל על הכוס כשנזכר כפי נוסח הבדלה שבקידוש ולא יברך ברכת "בורא פרי הגפן" (אלא אם לא היה בדעתו בשעת הקידוש לשתות עוד יין בשעת הסעודה, שאז מברך "בורא פרי הגפן" שנית), ויברך ברכת "מאורי האש" על הנר.

ואם נזכר רק למחרת ביום - יבדיל על הכוס כשנזכר, ללא ברכת "מאורי האש".
ובאם נזכר לקראת צאת החג או במוצאו - לא יבדיל, ויוצא ידי חובה בהבדלה שבמוצאי החג²⁸.

כה. אם סיים בברכת ההבדלה "המבדיל בין קודש לחול" במקום "המבדיל בין קודש לקודש" - צריך לתקן תוך כדי דיבור. באם לא תיקן תוך כדי דיבור - חוזר ומברך את ברכת ההבדלה כתיקונה, ודינו כנ"ל בסעיף הקודם²⁹.

27. ספר המנהגים ע' 17. וראה חקרי מנהגים הנ"ל שם.

28. ראה שו"ע אדה"ז סי' תעג שם, וכדין כל מי ששכח הבדלה במוצאי שבת.

29. עיין שמירת שבת כהלכתה פס"ב סכ"א הע' מח* ע"פ שו"ת רבבות אפרים.

מוקד הלכה זמין לשאלות אני"ש והשלוחים בכל ימות השנה במגוון דרכי התקשרות:

דואר אלקטרוני

בשליחת שאלה
למוקד:

halacha144@gmail.com

הודעות SMS

בשליחת הודעה
למספר המוקד:

055-7000144

מענה טלפוני

בחיג
למספר המוקד:

055-7000144

אפליקציה

הורידו עכשיו בחנות
האפליקציות:

מוקד הלכה חב"ד

המענה ניתן על ידי
כלל רבני קהילות חב"ד בארץ
ובפיקוח והכוונת
בית דין רבני חב"ד באה"ק

מענה הלכתי מרבני קהילות אי"ש
שע"י בי"ד רבני חב"ד באה"ק

ימים א-ה: 11:00-14:00 • 19:00-22:00
יום ו וערבי חג: 11:00-14:00
מענה בהודעות לאורך כל היום

שעות
המענה:

לכל שאלה, מוקד הלכה